

fedan. Ett par månader till göra kriget omöjligt detta år och då säkert äfven det nästföljande. Väntan är väl svår; men den är dock för oss bättre än kriget. Kanske skall Europa tröttna att lefva i farhågor och taga det osäkra för det säkra. I alla länder vexer nöden. Sannt är, att dess orsaker gå så långt tillbaka, att de icke alla skulle häfvas ens af säkra fredsförhoppningar. Men om dessa medföra ens en början till det bättre, blir redan den en stor lättnad.

10

191 AFFÄRSSTÄLLNINGEN.

Morgonbladet n:o 115, 116 och 118, 18., 20. och 22. V 1878

I.

Känt är, att sjukligheten i affärerna redan är gammal. Dess grundorsak är icke krigen, utan den vanliga, öfverspekulation. Den stora österrikiska krachen torde haft sin rot företrädesvis i börssvindlerier. Men den tyska var, enligt hvad allmänt uppgifves, åtminstone lika mycket orsakad af verklig industriell öfverspekulation. Under kriget hade såväl den inhemska konsumtionen aftagit, som produktionen för export legat nere, delvis emedan hafvet var för Tyskland stängdt. Efter krigets slut skulle behovet inom landet af industriartiklar både för befolkningen och för arméerna fyllas och de stegrade requisitionerna från utlandet motsvaras. Feberaktigt utvidgades nu alla företag och nya inträdde i konkurrensen. När det uppkomna behovet var fyllt, lågo ofantliga kapitaler, nyss nedlagda och ofruktbärande, både i inrättningar och produkter. Svindleriet kom dertill, framlockadt af den goda tiden, och den ruin, detsamma medförde ända ned i de anspråkslösaste kretsar, ur hvilka man äfven inlade sin sparpennning och mera dertill, för att få del i den förespeglade stora rikedomsskörden, verkade att ytterligare nedsätta konsumtionen och öka de industriella företagens trångmål. I Nordamerika torde jernvägsfebern och den i sammanhang härmed utsträckta bankkrediten hafva utgjort förnämsta orsaken till den fleråriga krisen derstädes.

Af sådana skakningar måste exporten i alla länder lida. I England kom härtill stor rubbning i den här betydande ostindiska handeln, sammanhängande med silfvervärdets fallande.

Det nyss sagda afser endast att påpeka kända förhållanden, för att erinra derom, att äfven för Finland alla svårigheter icke äro afhjulpna med fredsutsigter och tryggad fred. Om de fortfarande verkningarna af anförda allmänna rubbningar skola vi längre fram tillägga några ord.

Af vårt lands utförsel till utlandet komma egentligen blott trävarorna i betraktande. Väl har under senaste decennium smörexporten vuxit till en betydlig höjd. Men varans beskaffenhet gör att denna export är mindre beroende af den allmänna affärsställningen. Smör är i utlandet en vara för den förmögnare klassen, och endast i England och någon del af Frankrike torde stads- och fabriksarbetaren bekosta sig denna vara till sitt the och sitt kaffe, icke till matlagning. Dess pris beror derföre mera af konkurrens i produktionen, än af stor omkastning i konsumtion. Och i hvarje fall är trävaran ännu den vida öfvervägande exportvaran.

Huru denna export ännu de senaste åren kunnat hålla vid en så hög siffra, torde endast af exportörerna sjelfva kunna förklaras. Efter tysk-franska krigets slut tillkom i Frankrike en nästan ny marknad. Hvad kriget och kommunen i Paris förstört, och hvad det hindrat att

utföra, skulle der ersättas. Äfven i Tyskland var behofvet stegradt, och varan torde gått dit äfven öfver Holland. Kom så, ehuru konsumtionen ingalunda torde ökats, silfvervärdets fallande och den olycksaliga kursen, som allsidigt verkat till landets förderf, äfven der den skenbart medförde vinst – för exportörerna men icke för landet. Så var stor spekulation inledd, och ännu senaste år, då krigshotet åtminstone i allmänna inbillningen icke var mindre eller större, än för närvarande, och då kursvinsten var för det mesta försvunnen, ökades exporten fortfarande. Det är denna gåta exportörerna ensamma kunna lösa; ty ingen annan vet, hvad deras export inbringat. Af allmänna förhållanden skulle man tro, att redan 1876 endast och allenast kursen kunde gifva någon behållning¹.

10

Såvidt vi kunnat få reda på förhållandet, visar det sig, att hvarken hade förbrukningen i England under de senare åren tilltagit eller har densamma ännu märkbart aftagit. Men en tid utträngde införseln från Canada den nordiska varan. Sedan skogarna äfven derstädes blifvit något utplundrade, blef marknaden för sistnämnda vara något bättre. Men konstateradt är, att densamma nu blifvit så öfverlastad med isynnerhet norsk, svensk och finsk produkt, att den skulle öfverstiga behofvet äfven under den förmonligaste ställning i landet, och priset har i följd häraf betydligt nedgått. Såsom i dylika fall vanligt, är endast den bättre varan säljbar till åtminstone ordnad pris, men den sämre måste bortslumpas. Beklagligen tillhör finsk vara i allmänhet den senare klassen.

20

Vända vi oss till landets import, så kan vid denna icke vara fråga om någon egentlig spekulation. Ty någon handel en gros finnes här icke, utan den importerade varan går från hand till mun. Men i importen märkes under senast förflutna tio år enahanda stegring som i exporten. Genom nuvarande sätt att beräkna dess värde faller stegringen än mera i ögonen, emedan den visar sig öfverskjuta exporten med 70 å 80 procent. Men äfven reducerad till den tidigare beräkningen utgör en import för 160 miljoner ett quantum, hvilket ännu för få år tillbaka skulle ansetts för oerhördt. Stora utländska lån, understödda af några års förmonlig export, hafva inbragt penningar, som måste söka sig den väg tillbaka, hvilken lånade pengar aldrig förfela.

30

Förunderligt förefaller det blott, att detta ännu 1877 kunde fortfa. Det var ingen hemlighet, att trävaruexporten befann sig i stort trångmål. Lika öppet låg, att landet hade en svag, delvis en dålig skörd. Konsumtionen af utländska artiklar måste derföre nödtvunget gå tillbaka. Men likväl stegrades importen, såsom skulle landet gått en allt ljusare ekonomisk framtid till möte. Man kunde tro, att af farhåga för krig och blockad någon öfverimport skett för kommande behof. Men härtill skulle fordrats, hvad våra importörer vanligen icke ega, ledigt kapital. Och man har icke hört att import i stort af någon särskild för ändamålet lämplig vara skulle förekommit. Importpriset nedsattes betydligt genom införandet af guldmyntfot, och äfven försäljningspriset hade bort kunna nedsättas till lättnad för konsumtionen. Men om så skett, synes det föga hafva verkat; ty från alla håll klagas, att afsättningen varit dålig. Man måste alltså tro, hvad den officiella värdesiffran utvisar, att äfven senaste årets importhandel inneburit en öferspekulation.

40

50

¹ Äfven från Wiborg, der införseln af sågad vara på tio år fördubblats, steg densamma 1877 högre än någonsin. Från Kotka utfördes lika mycket, som från Wiborg, allt en på få år tillkommen ökad tillverkning i landet.

Så ledsamt det än kan vara att erkänna, att äfven vårt land haft sin släng af tidens allmänna affärssjukdom, så torde det likväl vara obestridligt, att vår förnämsta produktions- och exportvara samt importen af den lidit. Svårt är att säga, i hvad mon den fränt på andra grenar af produktionen, de för export på Ryssland beräknade. Att vårt förnämsta jernverk hvilar, kan bevisa en klok preservativ regime; och öfverhufvud har jernindustrin icke visat någon omåttlig stegring. Bomulls, linne och pappersfabrikationen torde befinna sig i enahanda ställning. Exporten på Ryssland har icke erbjudit någon sådan lockelse som trävaruexporten. Fabrikationen för densamma är också inskränkt på färre händer och dessa fastare. Den har alltså lättare att rätta tillverkning efter efterfrågan, än sågningen, som hvilar på ett stort, för mångårig tillverkning, i skog och stock nedlagt kapital. Den skada exporten på Ryssland lidit af kursens på Ryssland fallande, borde för en del af densamma hafva något motvägts deraf, att importtullen derstädes numera måste erläggas i guld, hvilket väl verkat att hastigare än eljest höja priset på den inhemska tillverkningen och den tullfria finska, i jernbredd med sedelmyntets fallande i värde.

Af det ofvansagda framgår dock, att affärsställningen härstädes lider af en kris, hvilken inga fredsutsigter kunna afhjelpa. Minskad import är på ena sidan ett lätt botemedel. Men minskad sågning torde på många håll vara lättare sagdt än gjordt. På afsättningen kan den ingenting verka; ty den utländska marknaden bestämmes i knappt mätbar grad af produktionen i vårt land. Men det är dock lättare att afsätta en last än tio; och under tvingande omständigheter kan det vara klokt att sälja äfven med förlust, för att erhålla medel till ränta på upplånade penningar. Förlusten blir knappt nog mindre för den, som helt och hållet afbryter rörelsen, om han nemligen icke haft förutseende nog att långt derförinnan upphöra med uppköp af material för densamma. Man lär sig antaga, att detta varit förhållandet, der, såsom tidningarna berättat, sågrörelsen blifvit till vidare nedlagd.

Vi skola i det följande tillägga några ord om ställningen, sådan den visat sig i konkurserna och om det öfverklagade penningbehofvet.

(n:o 116)

II.

Ännu för trettio år tillbaka voro cessioner bland landets importörer alldagliga, d. v. s. allårliga. På den tiden tog större delen af våra manufakturhandlande sina varor af grossörer i Hamburg. Talrika resenärer vände sig här icke blott till patronerna, utan till deras biträden, hvilka senare kände sig högligen smickrade af att få champagnera med dessa lysande – stormän, som färdades fram i vagn med egen kusk o. s. v. en på den tiden ovanlig lyx bland vårt lands affärsmän. Kredit bjöds rundligt och mottogs med uppräckta händer. En butik var snart uppslagen på hösten, som icke sällan stängdes redan följande vår. Detta var förutsedt, och Hamburgarenas varor och pris hade rättat sig derefter.

Solidare firmor började då småningom taga sina varor direkt från fabrikerne och hela manufakturhandeln tog en annan vändning. Ty härtill fordrades kontant betalning eller ett fastare affärsansseende. De efemera butikerna försvunno och med dem cessionerna. Men på senaste tid synes åter något af det gamla affärssättet fått insteg, att döma af ett flertal cessioner med mycket anspråkslösa siffror både i aktiva och passiva. Obestridligt är dock, att importörerna haft en svår tid att genomgå. Bankens kurs på utlandet steg mycket plötsligt, och på kredit tagna varor måste betalas vida dyrare, än det pris, hvartill de

beräknats vid försäljningen. Vid införandet af guldmyntfot var omkastningen lika hastig, och det godtyckliga bestämmandet af myntvärdet föll dessutom importörerna till nackdel. Ty den, som hade varor på hand, var tvungen att sälja till det lägre pris, till hvilket nu ny vara kunde importeras. Man kunde tro, att utsigten till en sådan förmonlig konkurrens framlockat mången nybörjare. Otvifvelaktigt har dock senaste års öfvermåttan stora import under det konsumtionen i följd af årsvexten och den allmänna affärsställningen måste gå tillbaka, verkat det mesta. Beklagliga äro visst äfven katastrofer af sagde slag. Men för affärsställningen i landet öfverhufvud äro de jemförelsevis betydelselösa.

10

En vida större kalamitet vore det, om exportörerna icke skulle förmå uthärda öfver den svåra tid, som nu trycker dem. Men det bevisar vackert för deras soliditet, att veterligen ännu ingen cession på detta håll förekommit. Ett par sådana torde väl haft med skogsspekulationen att skaffa, men de anses hafva rört affärer, hvilka under alla förhållanden varit ohållbara. De beklagliga olyckor, som följt med Borgå-Kervo jernvägsaffären, äro likaså en sak för sig.

I Norrge och i Sverige synes man befinna sig i samma svåra ställning som i vårt land. Penningeförlägenheten är i båda länderna stor. I Norrge hänföres den till trävaruexporten och till bristen på frakter för den förvånansvärdt stora handelsflottan, i drägtighet den största näst Englands. I Sverige lider jemte trävaruexporten jernexporten, som anses vara rentaf afskuren. Här skyller man äfven på det stora kapital, som nedlagts i enskilda jernvägar. Med ett sådant kapitals förmenade bundenhet har det dock sina sidor. Isynnerhet i Sverige, der äfven mycken jernvägsmateriel tillverkas inom landet, måste den vida större delen af det nedlagda inhemska penningkapitalet stanna qvar. Så förhåller sig allestädes med arbetskostnaden, äfven om en ringa del deraf användes för konsumtion af utländska produkter. Och att icke heller allt splittras på tusen händer, utan att snart återkomma industrin till godo, det bevisar sig äfven derstädes i den mycket stora tillvexten i de enskilda bankernas och sparbankernas depositionskonton. Att äfven de myckna utländska jernvägs- och jordbrukslånen på enahanda väg bidragit till dessa kapitalbesparingar, är gifven sak.

20

30

En betänkelig sak vid dessa är blott de i god och dålig tid utgående annuiteterna.

Emellertid har ropet på nytt utländskt statslån varit stort i båda länderna. I Norrge har ett jernvägslån afslutats, och meningen synes vara att med en del af penningarne interimistiskt komma industrin till hjälp. I Sverige har saken tagit en annan form. Ett antal privatjernvägar hafva anlagts till betydlig del genom aktieteckning af de kommuner, hvilka ansett sig komma att af dem draga nytta. De behöfliga medlen hafva kommunerna sjelfva upplånat. Det är ett nog vådligt experiment detta, att tillåta kommunerna för dylika ändamål – man kan säga för hvilka ändamål som helst – skuldsätta sig. Flera af dessa jernvägar gifva dålig afkastning delvis i följd af exportrörelsens stagnation. Man yrkar nu, att staten skall köpa dem. Aktionärerna anses ungefär hafva gifvit sina pengar till spillo. Men de, som tillskjutit större delen af kapitalet, obligationsinnehafvarena, skulle räddas. Och som betydligt af obligationerna ligger inne i de många kreditanstalterna, så skulle, om staten gör ett utländskt lån och inlöser dem, detta kapital blifva ledigt, industrin till fromma. Detta är slutet. Hvilken framgång detta förslag kan hafva, synes väl vara osäkert. Det torde dock kunna anses, att, om krisen längre tid fortfar, som otvifvelaktigt kommer att ske,

40

50

riksdagen tvingas vidtaga någon åtgärd till dess lindrande. Äfven i Sverige har skogssköfling och öfverspekulation sin stora andel i den närvarande ställningen. Men regering och ständer hafva genom idkeligt lånande i utlandet till denna bidragit – ehuru sådant ännu icke medgifves. Det lösa talet, att man lånat för produktiva ändamål, anses för en ogenomtränglig sköld.

Frågan om statens mellankomst under här ifrågasvarande förhållanden är en delikat fråga. Svaret måste anses bero deraf, huruvida den under förevarande omständigheter bör anses gagna eller skada. I allmänhet kan väl sägas, att penningbristen sjelf utgör det kraftigaste botemedel för en penningkris. Ty högt penningvärde vill säga lågt varuvärde och arbetspris. Och af dessa följa billig produktion och lättad afsättning. Att ingripa i denna sakernas naturliga gång, är blott att uppskjuta sagda sakenliga slutliqvid. Men när sakerna stå så, att intet produktionspris, huru lågt som helst, förmår verka till afsättning, måste svaret blifva ett annat. Om nemligen afsättningen är endast temporärt hämmad af orsaker, hvilka det ligger utom industriidkarenas och landets makt att häfva, då kan det anses för regeringens pligt att i hela landets intresse lemna det bistånd, som lemnas kan. I England skulle man visst icke falla på en sådan utväg, ty landet är så kapitalstarkt, att en industri, som fallit med innehafvarens ruin, lätt åter upptages af andra. Men äfven der suspenderas vid allmänt hårdt tryck bankakten. I Frankrike inlösas som bäst perikliterande jernvägar. Men i ett fattigt land är en för detsamma naturlig stor industris undergång ett slag, som verkar vidt omkring och långt fram i tiden. Det är dock klart, att någon hjälp att spjerna mot udden hvarken kan eller bör ifrågakomma, utan endast möjlighet att afvakta bättre tid underhjälpas.

Att t. ex. i vårt läge för närvarande underhålla sågrörelsen vore säkert bortkastad möda.

Ty tillståndet i afsättningsländerna synes vara sådant, att någon snar förbättring i den allmänna affärsställningen derstädes föga kan motses. Englands båda förnämsta industrier, jern tillverkningen och bomullsindustrin, befinna sig i yttersta trångmål. Orsaken är saknad afsättning, för den senare, såsom uppgifves, äfven omöjlighet att konkurrera med andra länder. Expositionen i Frankrike ger en lysande yta. Men exporten aftager, och i Monitören lästes nyligen: »Från Norddepartementet¹ ingå svåra underrättelser. Spinneriet d'Hanelle, som lyckligt genomgått alla kriser, stänges. Man räknar icke mera antalet af stängda fabriker kring Lille. I Loos stå tre spinnerier och ett väfveri, i Seclin flera spinnerier; i Donay är ett enda i gång. Från S:t Etienne skrifves, att kolgrufbolaget i brist på requisitioner inställt arbetet». Icke längesen lästes om en nedsättning af arbetslön med åtföljande strejk vid ett annat kolgrufbolag, som i två år arbetat med förlust. Dylika saker omtalas numera föga i de republikanska bladen, ty de lades i tiden den reaktionära regimen till last och skulle botas genom senaste val. Men gifvet är, att de öfva inflytande äfven på efterfrågan på trävaror, hvars flauhet äfven i Frankrike af vårt lands exportörer är känd och konstaterad. Också i Holland är densamma ringa, der man dessutom för eget behof mest lærer taga stock och såga på egna väderqvarnar.

Om nu krigshotet på anförda förhållanden något verkat, lærer icke kunna utredas. Men säkert är, att de i hufvudsak äro följder af en långvarig kris i alla länder. De hafva också derföre sitt af politiken

¹ Landets förnämsta fabriksdistrikt.

oberoende förlopp, och förbättringen fordrar tid. Ingen kan därför säga, huru länge de Finska trävaruexportörerna ännu måste kunna hålla ut, förrän utsigtorna förbättras. Från Norge har man redan länge skeppat hyflad vara, i Sverige yrkas på dess bearbetande såsom enda utväg, och man anser, att äfven jernet endast såsom manufakturadt kan blifva säljbart. För en sådan utveckling fordras dock tid och ökad kapital.

En statsbank har visserligen till sitt förnämsta uppdrag myntvärdets upprätthållande. Men antingen privatbanker i landet finnas eller icke, åligger densamma att i svår tid stöda näringarne. Finlands bank har tyvärr gjort till sin uppgift att i täflan med privatbankerna skörda vinst och härigenom blifvit oförmögen att fylla denna bestämmelse. Hårtill har banken uppmuntrats af ständerna, hvilka icke synas hafva någon annan måttstock för en god bankförvaltning, än storleken af vinstsaldo. Men äfven vid en mera rationel förvaltning kunna tider komma, då bankens tillgångar blifva otillräckliga. Och regeringen är då den främst intresserade att afvända en allmän kalamitet.

Skulle det hafva sanning, som nu påstås, att penningar icke kunna erhållas mot någon säkerhet ens å Finlands bank, då är visst den tidpunkt inne, att regeringen bör träda emellan, men helst genom bankens förmedling. För att vara korrt, må tilläggas. I amortissementsfonden ligga 3 å 4 miljoner obligationer, säkert i utländskt mynt. Det är icke mycket, men något. Besparingen vore lika säker i bankens hand, som i statskontorets. Mera torde kunna påfinnas. Om till fromma för landets industri regeringen lånar åt banken det guld, som den af banken begär för annuiteterna på statsverkets lån, vore väl detta ett billigt tillmötesgående.

Två omständigheter skulle försvåra en sådan assistens: om producenterna rört sig med utländska pengar, som skola återbetalas, och om de anlita vexeldiskontering äfven för anläggningskostnad, skogsköp m. m. icke blott för tillverkningskostnaden. Ty betalandet af utländska skulder skulle minska bankens förmåga att assistera, och ökad kredit mot endast namn borde i en tid såsom denna icke påräknas. Endast kredit på längre tid och mot realsäkerhet kan blifva verklig hjälp. Huruvida fartygsrederier, opererande med utländskt kapital ännu finnas, är okänt, men föga troligt efter den dyrköpta erfarenhet, landet haft af denna affär. Under nedtryckt fraktrörelse och än mera under blokad skulle äfven på detta håll penningbehof uppstå för räntor på lån inom landet. Jernverk och andra fabriker kunde komma i enahanda trångmål. Med ett ord: de penningar, som af banken begäras, äro öfverhufvud sedlar, icke guld.

Det otidiga reformbegäret har försvårat äfven bankens ställning. Den tidigare bestående föreskriften, 7/15 delar valuta mot utelöpande sedlar, var kantänka irrationel. Med den hade dock banken kommit öfver den hårdaste tid, med omåttlig spanmålsimport. Ny vishet, lätt lånad utifrån, bestämde annorlunda. Man har nödgats lappa på denna vishet, och resultatet är, att banken d. 31 mars hade återstående sedelutgifningsrätt för 5 1/2 miljon. Skulle den gamla föreskriften bestå, hade denna summa då varit ungefär 26, säger *tjugusex* miljoner. Man kan tryggt påstå, att beloppet af den föreskrifna valutan hade kunnat sättas än lägre, t. ex. till 5/15 = 1/3 del mot ansvarighetsbeloppet, utan att bankens sedlar skulle i värde förlorat en enda penni. Detta af det enkla skäl, att sedlarne mottagas såsom guld i kronans kassar. Men ny, hög vishet skall hafva sin gång, utan all hänsyn till landets egna förhållanden. Valuta till disposition skulle banken den 31 mars

10

20

30

40

50

(enligt regimen 7/15) haft ungefär *tolf* miljoner. Det är nedslående att tänka härpå.

Banken skall i en snar framtid börja utsläppa guld i cirkulationen. Ehuru ingen i landet vill hafva guldmynt för annat behof, än för nöjet att betrakta dem, kunna väl ett par miljoner efterhand fås att gå ut. För importen skall behofvet af guld säkert betydligt minskas. Men det kan dock blifva tryckande i följd af stagnationen i exporten och fraktrörelsen. Bankens ställning kan blifva svår. Men många bäckar små göra en å, liten om icke stor. Exporten till Ryssland synes hafva varit försvarligt god. Hvarje dag medför underrättelse, att fartyg i ballast inlöpa i våra hamnar. Hvarje sådant har sin utgående träl last i beredskap. Någon försäljning måste derföre kunna ske, om också icke med vinst. För hvarje såld last får banken valuta. Redan få veckor kunna minska den närvarande spänningen. Skulle banken hafva regress till regeringen för några miljoner sig tillförsäkrad, synes förhastade åtgärder kunna undvikas. Det talas omutländskt lån för bankens räkning. Ett sådant ficklån är en svårare sak, än man torde föreställa sig, och i hvarje händelse en dyr affär. Försiktig underhandling må vara påbudjen. Men »pengar genast» är en dålig ingress.

(n:o 118)

(Tillägg.)

Vid tal (n:o 116) om valutor i utländskt mynt, tillhörande amortisementsfonden, hvilka kunde såsom lån öfverlåtas åt Finlands bank, tillades: »Mera torde kunna påfinnas».

Obestämdheten i detta yttrande hade sin orsak deri, att ur Relation till ständerna framgick, att kommunikationsfonden vid utgången af år 1876 hade nära 3 1/2 miljon utestående hos Bankens ombud i utlandet, men att jag vid nedskrifvandet saknade underrättelse, huruvida någon ändring skett i denna placering.

Numera har på skedd förfrågan välvilligt meddelats den upplysning, att fortfarande något öfver 2 900 000 mark hos ifrågavarande ombud ännu utestå. Det kan alltså tilläggas, att med regeringens begifvande Finlands bank kunde i dessa medel hafva valutor i en genast disponibel form, dertill hos bankens egna ombud. Det behöfves endast, att de omföras från statsverkets till Finlands banks tillgodohafvande.

Det torde kunna antagas, att medlen fått hos ombuden utestå, emedan för blifvande jernväg utländska valutor äro behöfliga. I ingen händelse torde de dock komma att behöfvas för Tammerfors-Wasa banan, förrän efter ett år. Om banken förbinder sig att hålla dem kommunikationsfonden tillhanda, när behof göres, äro de lika disponibla som för närvarande. Nu gifva de säkert dålig ränta, kanske 2 procent. Banken kan med fördel betala dubbelt och mera. Skulle, såsom antagits, äfven amortisementsfondens valutor kunna åt banken afstås, skulle bankens valutafond med lätt omgång erhålla en förstärkning af sammanlagdt 6 miljoner. Man kan också säga, att ingen fond står Ständernas Bank närmare, än Ständernas kommunikationsfond, hvilken dessutom just är den, som årligen begär af banken icke ringa belopp guld för annuiteterna på sina jernvägslån.

Upplysningsvis må här äfven tilläggas, att, då bankens den 31 mars disponibla valuta uppgafs till 5 1/2 miljon, olyftadt belopp å kassakreditiv 2 064 000 mk icke var afräknadt. I de månatliga uppgifterna öfver bankens ställning föres detta afdrag numera inom linjen, troligen emedan kassakreditiven visat sig vara på sådan hand, att å dem föga öfver halfva beloppet begagnas. Den 20 dennes blef afräkningen för den 30 april synlig. Den utvisar, att den disponibla valutan eller

bankens återstående sedelutgifningsrätt stigit med en miljon. Ställningen har alltså förbättrats, men utan att utlåningen minskats. Klagan synes således gälla, att denna icke kunnat ökas. Men det ena utesluter det andra. Ökad utlåning är möjlig endast med ökad tillgång på valuta. Denna har från årets början tvärtom minskats med 2 miljoner, något mera; utelöpande sedelstock med 3 miljoner, men utlåningen förblifvit närmast stationär. Sagda minskning i årets början hör ordningen till; ty då liqvideras importkrediten. När denna liqvid är gjord, och exporten till utlandet börjar verka, bör ställningen allt mera förbättras.

J. V. S. 10

192 GULDMYNT.

Morgonbladet n:o 154, 6. VII 1878

Skaldens ord om vårt lands fattigdom »för den, som guld begär», hota att förlora sin sanning. Väl synes Ivaloguldet hafva hastigt tagit slut. Men från senaste måndag hafva Finlands invånare haft tillfälle att af Finlands bank erhålla så mycket guld, som behagas. Saken är en vigtig sak. Väl är äfven guldvärdet i förhållande till silfrets och andra varors värden en vexlande storhet, och ingen omöjlighet är det, att t. ex. 10 mark i silfver en gång kunde blifva en större egendom än ett guldmynt à 10 mark. Man skulle då få hjälpa sig med att nedsätta skiljemyntets skrot eller korn. Men till vidare lofvar guldmyntfoten en större stabilitet och, hvad som härvid är hufvudsak, denna myntfot gäller snart i alla Europas länder, så att, hvad än händer, vårt lands mynt icke blir andra länders underlägset.

Prisvärd är derföre reformen i högsta grad, och dess genomförande måste verka till nationalförmögenhetens bevarande och förkofran. Glädjande är också vid densamma det förändrade förhållande till opinionerna i Ryssland, hvarom reformen bär vittne. Man hör lyckligtvis numera icke talas om »separatism», ett tal, som ännu för ett tiotal år tillbaka hotade att lägga hinder äfven för vår ekonomiska förkofran. Man torde der hafva allmänare kommit till den insigt, att denna måste gagna äfven Ryssland, hvilket land tvärtom icke kan hafva någon tänkbar fördel af vår ekonomiska ruin, särskildt icke af penningvärdets osäkerhet äfven i Finland. Faktum ligger för öppen dag deri, att landets handel på Ryssland under senaste decennium mångdubblats både i export och import, om man såsom sig bör för den senare icke tager undantagsförhållandet under missvextåren i beräkning.

Så tillvida är allt godt och väl, och guldet skall utan tvifvel göra hvar man i landet rikare, än under ett fortsatt silfverregemente skulle blifvit händelsen. Önskligt hade blott varit, att sjelfva reformen, lagbudet för densamma, icke hade gjort någon rikare eller fattigare. Så har tyvärr likväl skett, såsom vanligt enligt skriftens språk, att den som har, honom skall mera gifvet varda. Dessa lyckliga hafva likväl icke fått denna skänk af bortåt 10 proc. af bankens guldrikedom, utan på bekostnad af den säkert större delen af landets invånare, som tillhör den klass, af hvilken skall tagas äfven det den har.

Olyckan var, att den komité, som hade att afgifva förslag i ärendet, kom på infallet att likställa marken med franska francen. Ty något annat än ett infall var det icke. Sålunda komplicerades förändringen af myntfoten med en förändring af myntenheten. Bifall till förslaget